

Sørlandet sykehus er en grunnmur i vår felles helsetjeneste	2
Forsvarsindustri for et trygt Norge.....	3
En ny sikkerhetspolitisk virkelighet krever nye svar	3
Havner	4
Ansvarlig og forutsigbar forvaltning av kraftressursene våre	6
Tiltak for et mer lønnsomt arbeidsliv eller et mindre felleskap?	8
Nansen-pakke for Palestina	9
Norge må ta steget videre.....	9
La elever ta med skole-PC hjem	10
Mer rettferdige ordninger for studenter med tilleggsstipend.....	11
Styrket og forutsigbar finansiering av NOK-sentrene	11
Bygg flere anlegg, og få flere med på laget	12
Fagarbeiderkrisa	13
Fra prosjekt til praksis – for flere unge i arbeid	14
Et bedre samarbeid for investeringer i vann- og avløp	14
En nasjonal kompensasjonsordning for togpassasjerer	15
En sosialdemokratisk boligpolitikk	16
Like muligheter uavhengig av når du er født på året	17
Enklere og bedre kollektivtrafikk for alle.....	18
Kommunale pantebokser	19
En sluttvurdering som gir alle elever mulighet til å lykkes	19
En sosialdemokratisk politikk for å stanse tapet av natur.....	20
Gi ungdom gratis tilgang til redaktørstyrte medier	21
Demokratisk kontroll over teknologiplattformer	22
En forsterket grønn innsats for industrien vår	22
Utdanning for likestilling.....	23
Ny budsjettmodell for Agder fengsel	24
Bevaringsprogram for våre tre historiske skværriggere.....	25
Fylkesvei 460 «GE veien».	25
Livsløpsperspektiv i arbeidslivet	26
Seniorpolitikk	26
Kvinner må få rett til hormoner på Blå resept.....	26
OVERSENDES FYLKESTINGSGRUPPA FOR VIDERE OPPFØLGING	27
Setesdal videregående skole må rustes for fremtiden!	27
Busstilbud til Odderøya nå!	28
Bedre mobildekning i Hægebostad kommune.....	28
Droneprogram i ungdomsskolen	29

Sørlandet sykehus er en grunnmur i vår felles helsetjeneste

Agder Arbeiderparti slår fast at Agder skal ha tre sykehus, Arendal og Kristiansand som store akutt sykehus, mens Flekkefjord skal være sykehus med akuttfunksjoner. Våre tre sykehus skal styrkes og videreutvikles, og vi mener det må sikres en forutsigbar oppgavefordeling på tvers av de tre lokasjonene som bidrar til rekruttering og motivasjon hos fagmiljøene som yter helsetjenester og skal sikre pasientsikkerheten.

Sørlandet sykehus står i en svært krevende situasjon som er utfordrende for ansatte, innbyggere og pasienter. Når våre sykehus opplever rekrutteringsutfordringer, pasientsikkerheten trues og tilbud må stenges ned, påvirker det hele Sørlandet sykehus. De tre sykehusene er i dag gjensidig avhengig av hverandre.

Situasjonen i dag er todelt. For det første er det utfordrende å beholde og rekruttere legekompentanse til sykehuset, det viser seg innenfor noen grenspesialiteter slik som gastrokirurgi. Agder Arbeiderparti mener det er nødvendig med en gjennomgang av legerregisterordningen for å sikre bedre fordeling av spesialistkompetanse utenfor universitetssykehusene. I tillegg må man sikre tempo i tildeling av LIS1-hjemler for raskere tilgang til legespesialister.

For det andre er det behov for å fremover sikre en bærekraftig oppgavedeling på tvers av de tre lokasjonene som ivaretar pasientsikkerheten over hele fylket, og som gjør arbeidshverdagen til fagfolk motiverende og interessant. Det inkluderer nødvendige investeringer, slik at handlingsrommet for vår felles offentlige helsetjeneste styrkes, før man styrker de private tjenestene.

Agder Arbeiderparti mener at sykehusledelsen må strekke seg lengre i å rekruttere manglende kompetanse til sykehuset, og peker samtidig på at partssamarbeidet må styrkes. Dagens utfordring vil ikke kunne løses uten at partene har bedre dialog og tillit mellom hverandre, og at det er reell medvirkning inn i prosessene som pågår.

Sørlandet sykehus er en viktig kompetansearbeidsplass og en grunnmur i vår felles helsetjeneste i Agder. Vi er stolte over fagfolkene våre som går på jobb hver eneste dag for å behandle, støtte og hjelpe pasienter og pårørende med ulike helsebehov – i livets fineste faser, og når tilværelsen er på sitt mest sårbare. Fagfolkene våre møter pasienter på tvers av generasjoner med trygghet, håp og faglig kompetanse.

Vi er bekymret for den situasjonen Sørlandet sykehus er i, og om de kan levere forsvarlige helsetjenester fremover innenfor de rammer Stortinget har gitt. Agder Arbeiderparti forventer at den lokale foretaksledelsen og sykehusstyret tar på alvor situasjonen og umiddelbart kommer med tiltak som kan bedre situasjonen her og nå. Det er viktig for å sikre at alle tre sykehus kan opprettholde pasientsikkerhet og gi forsvarlig helsehjelp.

Samtidig er det avgjørende at helsereformarbeidet regjeringen har satt i gang bidrar til å løse organisatoriske, strukturelle og økonomiske utfordringer med dagens drift av og investeringer i spesialisthelsetjenesten. I påvente av dette er det svært viktig å bedre samhandlingen med primærhelsetjenesten i de 25 kommunene gjennom Helsefellesskapet Agder. Skal vår felles helsetjeneste fremdeles være den beste helseforsikringen i Agder, må regionen samle seg rundt sykehuset og sykehuset må raskt løse utfordringene de står i.

Forsvarsindustri for et trygt Norge

Verden har på kort tid blitt farligere og mer uforutsigbar. Norge står i den mest kritiske sikkerhetspolitiske situasjonen siden andre verdenskrig. Det er krig i verden, spenninger mellom oss og våre allierte og konkurransen mellom stormaktene er tiltakende. Norsk forsvarsindustri er en viktig del av vår nasjonale beredskap. Agder Arbeiderparti vil være med å ruste opp vårt eget forsvar sammen med lokal forsvars- og sikkerhetsindustri. Agder har et fotavtrykk i norsk forsvars- og sikkerhetsindustri med ca. 600 sysselsatte og en halv milliard kroner i omsetning i 2021.

Agder skal opprettholde teknologiske fortrinn og bidra til den forsvarsteknologiske og industrielle sikkerheten. Lokalt bidrag og eierskap inn i vår forsvarsindustri er en avgjørende sikkerhetsfaktor. Agder Arbeiderparti vil igjennom støtteordninger bidra til å etablere og videreutvikle et økosystem for kompetanse, innovasjon og vekst innen forsvarsleveranser på Agder.

- Søkbare lokale og statlige støtteordninger til utvikling av forsvars- og sikkerhetsindustrien.
- Styrke klyngesamarbeid innen forsvars- og sikkerhetsindustrien.
- Legge bedre til rette for at små og mellomstore bedrifter på Agder kan bli leverandører til forsvarsindustrien.
- Stimulere til at større selskap, som allerede er leverandører til forsvarsindustrien kan bidra som mentorer for andre som vil satse på forsvarsindustrien.
- Sikre tilgjengelig kraft i NO2 til utvikling av forsvars- og sikkerhetsindustrien.

En ny sikkerhetspolitisk virkelighet krever nye svar

Agder Arbeiderparti anerkjenner regjeringens innsats for å ivareta Norges sikkerhet i en urolig tid. Styrkingen av Forsvaret, satsingen på totalberedskap og solid diplomatisk arbeid gjør at hele samfunnet står bedre rustet.

Den internasjonale sikkerhetssituasjonen er dramatisk endret. Økt usikkerhet rundt USAs rolle som garantist for den internasjonale verdensordenen, Russlands krig i Ukraina, økende uro i Midtøsten og press mot små staters suverenitet gjør at Norge ikke lenger kan lene seg på gamle sannheter.

Norge må derfor utrede hvordan vår sikkerhet best kan ivaretas i tillegg til NATO. I Europa utvikler EU seg til en stadig viktigere aktør innen sikkerhet, beredskap, energi og totalforsvar. Det er et uttalt mål fra USA at Europa må ta større ansvar for egen sikkerhet. Dette krever en ny, åpen og kunnskapsbasert diskusjon om Norges tilknytning til Europa, inkludert en vurdering av fullt EU-medlemskap opp mot dagens EØS-tilknytning.

Europa, EU og internasjonalt samarbeid

Agder Arbeiderparti mener norske interesser i dag best ivaretas gjennom tettere samarbeid med våre europeiske naboer. EU er ikke bare et økonomisk prosjekt, men et verdifelleskap bygget på demokrati, rettsstat og menneskerettigheter. I en tid preget av maktpolitikk og handelskonflikter er det avgjørende at Norge står tettere sammen med Europa, og bidrar til en sterkest mulig allianse.

Et eksempel er økt deltakelse i EUs initiativer innen hybride trusler, droner og beredskap. Det tette samarbeidet må også forankres lokalt, gjennom sterkere bånd mellom norske kommuner, regioner og europeiske partnere.

Forsvar, beredskap og industriell styrke

Et troverdig forsvar forutsetter en sterk nasjonal forsvarsindustri. I møte med økt militær- og hybridtrussel mot Europa må Norge sikre langsiktig forutsigbarhet for norsk industri, tilrettelegge bedre for økt produksjonskapasitet i kommunene og øke satsingen på forskning, utvikling og innovasjon. Staten må ta en aktiv og tydeligere rolle, inkludert gjennom eierskap, for å sikre at norsk forsvarsindustri kan støtte Forsvaret i fred, krise og krig. I Europa koordineres dette arbeidet av EU. Det er et arbeid Norge må ta del i, ikke stå på utsiden av.

Internasjonal solidaritet og treffsikker bistand

Samtidig som sikkerhet må styrkes, må Norge ta ansvar for internasjonal solidaritet. Velstand og fremtidshåp i urolige deler av verden er avgjørende også for vår sikkerhet. I vår urolige verden er millioner av mennesker på flukt. Norsk bistand og hjelp til flyktninger og asylsøkere er også et bidrag til vår egen trygghet.

Vår bistand må tuftes på solidaritet og likestilling, og ha en tydelig fattigdomsorientering. I en tid der global humanitær bistand svekkes, har Norge et særlig ansvar for å stille opp. Det understreker behovet for at norsk bistand blir mer effektiv og treffsikker.

Agder Arbeiderparti ønsker derfor velkommen den helhetlige gjennomgangen av utviklingspolitikken som regjeringen har lansert gjennom Operasjon Vendepunkt og ny stortingsmelding. Det er viktig at norsk bistand i fremtiden konsentreres om kjerneoppgaver som humanitær hjelp og langsiktig utvikling.

Agder Arbeiderparti mener Norge må ta ansvar

I møte med krig, flukt, klimakrise og økende global usikkerhet kan ikke Norge trekke seg tilbake. Svaret på vår tids utfordringer er mer internasjonalt samarbeid, sterkere fellesskap og tydelig solidaritet. Agder Arbeiderparti vil bidra til et tryggere Norge gjennom et sterkere samarbeid med Europa bygget på sosialdemokratiske verdier og ansvar for både egen befolkning og verden rundt oss.

Havner

Agder har lange kystlinjer og flere havner som over tid har vært avgjørende for industri, handel og sysselsetting i regionen. Disse havnene utgjør en sentral del av samfunnets grunnleggende infrastruktur. De er nødvendige for forsyning av varer og energi, for transport og mobilitet, og for samfunnets evne til å fungere også når situasjonen er krevende. Selv om

vi har mange gode havner på Agder, er ingen er godt nok posisjonert eller tilrettelagt for store globale prosjekter i Europa og havområdene i Nordsjøen, Østersjøen og øvrige havområder.

Vi kan ikke fortsette med å «sitte og vente» på at «noen» skal oppdage oss! I dagens situasjon må utviklingen av havnene på Agder vurderes både i et tydelig næringsutviklingsperspektiv og et beredskapsperspektiv.

Den sikkerhetspolitiske situasjonen i Europa har endret rammevilkårene for hvordan kritisk infrastruktur må forstås og forvaltes. Forsyningssikkerhet, robusthet og tilgjengelighet kan ikke tas for gitt. For Norge som kystnasjon må havner ses på som en integrert del av totalberedskapen. De er nødvendige for å sikre import og eksport, for statens evne til å opprettholde grunnleggende funksjoner i krisesituasjoner og for mottak og videreføring av nødvendig støtte dersom situasjonen krever det.

Beredskap realiseres gjennom lokale og regionale strukturer. Kommunalt eide og drevne havner inngår i et nasjonalt system som må fungere samlet. Det innebærer at utvikling, dimensjonering og organisering av havnene ikke kan baseres på isolerte vurderinger, men bør sees på i en regional sammenheng.

Havnene på Agder har ulike forutsetninger, kapasiteter og funksjoner, samtidig vil Agder, den dagen ny E18/E39 står ferdig, ha en unik kompaktet. Dette gir grunnlag for en mer bevisst oppgavefordeling og et forpliktende oppgavefelleskap. En slik tilnærming styrker regionens konkurransekraft og samlede beredskap. I stedet for overlappende investeringer og konkurrerende løsninger bør havnene utvikles med tydelige roller som utfyller hverandre. Dette gir bedre ressursutnyttelse, økt robusthet og større evne til å håndtere ekstraordinære situasjoner.

Økt satsing på forsvar, økt aktivitet for industrien på Agder og utviklingen av ny grønn industri, herunder havvind og andre havbaserte næringer, forsterker behovet for en samordnet havnestruktur. Disse næringene stiller krav til areal, logistikk, teknisk kapasitet og langsiktighet. Samtidig er de viktige for energisikkerhet og nasjonal omstilling. Havnene på Agder vil ha en sentral rolle i etablering, drift og vedlikehold av slik virksomhet. For at dette også skal styrke totalberedskapen, må utviklingen skje planmessig og i tett samspill mellom regionen og staten. En regional tilnærming gir et bedre grunnlag for statlig medvirkning, her må fylkeskommunen ta en aktiv rolle. Når Agder står samlet om prioriteringer og retning, styrkes gjennomslaget i dialogen med myndighetene og virkemiddelapparatet. Dette er nødvendig for å sikre investeringer, forutsigbare rammer og en utvikling av havnene som er tilpasset både nasjonale beredskapsbehov og regional verdiskaping.

For Arbeiderpartiet er det avgjørende at utviklingen av havnene skjer med utgangspunkt i fellesskapets behov. Havner er ikke bare lokale næringsprosjekter, men en del av den infrastrukturen samfunnsutviklingen er avhengig av i både normale og krevende situasjoner.

En felles strategisk retning for havnene på Agder er derfor nødvendig for å styrke beredskap, totalforsvar og langsiktig utvikling i regionen.

a) Agder Arbeiderparti slår fast at havnene i regionen er kritisk infrastruktur og en integrert del av totalforsvaret, og vil Arbeide for en felles strategisk retning for havnene i regionen.

Utvikling, dimensjonering og organisering av havnene i Agder bør vurderes i et helhetlig nærings- og beredskapsperspektiv. Agder Arbeiderparti vil at fylkeskommunen setter av midler til samhandling og koordinering, og i samarbeid med aktuelle kommuner tar initiativ til å utarbeid en strategi. Strategien skal bygge på samarbeid, oppgavefelleskap og tydelig oppgavefordeling mellom havnene, med mål om å styrke samlet kapasitet, robusthet og effektiv ressursbruk.

b) Statelige virkemidler for utviklingen av havner må styrkes, både for å sikre at havnene spiller en aktiv rolle i utviklingen av ny grønn industri og styrke den nasjonale beredskapen

Derfor vil Agder Arbeiderparti at sentrale virkemidler, slik som SIVA og Eksfinn, styrkes for å sikre utbygging som ivaretar de industrielle behovene.

c) Arbeide for at havnene på Agder inngår som en samlet region i dialog med statlige myndigheter og virkemiddelapparatet.

En samlet regional tilnærming skal legges til grunn i arbeidet mot regjering, direktorater og relevante nasjonale prosesser.

d) Beredskap må være et viktig premiss i all videre utvikling av havnene.

Dette gjelder både i planlegging, investeringer og organisering, og skal sikre at havnene fungerer både i normalsituasjoner og i krise- og beredskapssituasjoner.

Ansvarlig og forutsigbar forvaltning av kraftressursene våre

Tilgang på stabil, ren og rimelig kraft har vært en grunnleggende forutsetning for utviklingen av norsk industri og norske arbeidsplasser, også på Sørlandet. Våre kraftressurser har sikret industriell verdiskaping, høy sysselsetting og gitt regionen et konkurransefortrinn som har bidratt til bosetting, velferd og teknologisk utvikling over tid.

Dette konkurransefortrinnet er nå under økende press. Kraftforbruket i Agder vokser raskt som følge av økt behov for kraft hos eksisterende industri, nyetableringer og elektrifisering. Samtidig går utbygging av ny kraftproduksjon og nødvendig nettkapasitet for sakte. Dersom denne utviklingen fortsetter uten tydelig nasjonal politisk styring, risikerer vi at kraft bindes opp på en måte som svekker eksisterende industri, reduserer ny verdiskaping

og bidrar til høyere strømpriser, særlig i Agder og NO2-området. I tillegg ser man en ny utfordring hvor betalingsvilje hos enkelte kunder, slik som datasentre, er høyere enn hos etablert kraftforedlende industri.

Veksten i stedsuavhengige virksomheter med svært høyt kraftforbruk, som datasentre, er særlig utfordrende. Slike virksomheter kan betale langt høyere kraftpriser enn tradisjonell prosessindustri. Når de gis prioritet i et presset kraftsystem, skjer det på bekostning av industri som skaper mange arbeidsplasser, bygger kompetanse, bidrar til eksport, beredskap og grønn omstilling. Dette er ikke en bærekraftig forvaltning av kraftressursene våre.

Det er også en stor utfordring at kommuner og fylkeskommuner ikke setter mål om etablering av kraftproduksjon. Dette vanskeliggjør arbeidet med forutsigbare rammevilkår for ny og eksisterende industri. Agder Arbeiderpartiet mener man må sikre bedre samordning i disse spørsmålene, og sørge for transparente og forutsigbare mål for bruk av kraften vår i Agder.

Konsekvensutredninger for ny kraftutbygging i kommunene skal gjennomføres og bygges på oppdatert, forskningsbasert og etterprøvnbar kunnskap. Agder Arbeiderparti mener også at lov- og avtaleverk må endres, slik at kommuner og fylkeskommuner ikke kan legge ned veto mot konsekvensutredninger av kraftproduksjon.

For Agder Arbeiderpartiet handler kraftpolitikk om mer enn selve energiproduksjonen. Den handler om arbeidsplasser, industri, rettferdig fordeling og politisk styring av fellesskapets ressurser. Kraft er en samfunnskritisk og begrenset ressurs som må forvaltes riktig. Ny kraftbruk må derfor ses i sammenheng med tilgjengelig kraft og nettkapasitet, og prioriteres på en måte som sikrer samfunnsnytte.

Agder Arbeiderparti mener det er behov for tydeligere politiske prioriteringer i kraftpolitikken, både lokalt, regionalt og nasjonalt.

Agder Arbeiderparti vil:

- Endre lov- og avtaleverk som gjør at kommuner og fylkeskommuner ikke kan legge ned veto mot kunnskapsbaserte konsekvensutredninger av mulig ny kraftproduksjon.
- Arbeide for tydeligere nasjonal politisk styring av ny kraftbruk, der hensynet til industri, arbeidsplasser, kraftbalanse, strømpriser og sumvirkninger inngår i beslutningsgrunnlaget.
- Etablere nasjonale mål for ny kraftproduksjon.
- Sikre at nettkapasitet bygges ut i takt med behovene, samtidig som kapasiteten som finnes og utvikles prioriteres etter samfunnsnytte – ikke etter etableringstempo.
- Arbeide for at ny, kraftforedlende virksomhet i større grad bidrar til å utløse ny kraftproduksjon, økt energieffektivisering eller bedre utnyttelse av eksisterende kraftressurser.

- Bidra til bedre politisk oversikt og samordning om kraftsituasjonen og sumvirkninger i regionen, og ta initiativ til bred politisk dialog i Agder om ansvarlig og langsiktig forvaltning av kraftressursene.

Tiltak for et mer lønnsomt arbeidsliv eller et mindre felleskap?

Noe av det viktigste vi kan gjøre er å få på plass flere tiltak som sikrer at flere kan ta del i arbeidslivet. Det sikrer at flere får tilgang på inntekter, får venner og føler at de bidrar positivt i samfunnet.

Men det er viktig å huske på vår ideologiske bakgrunn og vi skal ikke spille inn forslag som bidrar til å sette grupper opp mot hverandre. Regjeringens forslag om å fjerne bostøtte og retten på sosial hjelp for flyktninger i de 5 første årene fremstår mer som et forslag fra høyresiden enn fra et sosialdemokratisk parti! Disse forslagene i tillegg til forslaget om at flyktninger må signere en erklæring på at de skal respektere norske lover, verdier og likestilling fremstår som at vi ikke har tillit til dem som søker nye liv her i Norge. Disse forslagene blir argumentert med at vi skal sikre at det lønner seg å jobbe i Norge. Men vil virkelig arbeidslivet og den enkelte arbeider oppleve at ting blir mer lønnsomt, når vi gjør livet mer utfordrende for enkelte mennesker med raske og lite diskuterte tiltak?

Ja, man skal møte på og gjøre plikter og få etter behov. Men det fremstår her som at vi prøver å appellere til konservative velgere og glemmer vår ideologi. Det bør lyse en varselampe når vi ser glede hos ytre høyre på deres Twitter- og forumsider, og sinne blant våre egne og andre folk som stemte på oss i fjor høst.

Forslaget om fjerning av bostøtte og retten til sosial hjelp flytter ansvaret fra kommunene til den enkelte individ. Det blir mer opptil den enkelte selv å klare seg. Dette vil gjøre hverdagen tøffere for flere. Vi vet at det er dessverre problemer med diskriminering i jobbsøkersituasjoner her i landet, og at mange er avhengig av å ha et godt nettverk for å komme inn i arbeidslivet.

Det er også problematisk om vi som nasjon nå begynner å legge til rette for ulike regler og muligheter for ulike gruppers rett på ulike velferdstjenester i tiden fremover.

Vi trenger å forbedre lovverk og støtteordninger for å sikre flere arbeid og bedre liv. Men det må komme som en følge av gode diskusjoner og et godt arbeid, fremfor å kopiere hva andre land gjør eller fordi at man ønsker å vinne stemmer. Vi er ikke tjent med å spille på Frps premisser, og vi må huske at vi er for et bredt og inkluderende felleskap.

Agder Arbeiderparti vil:

- Be regjeringen revurdere forslaget om å fjerne flyktnings rett til sosialhjelp og bostøtte de første fem årene i Norge.
- Be regjeringen prioritere arbeid med tiltak som skal sikre at flere kan og blir inkludert i arbeidslivet fremfor kutt i velferdstilbud.

Nansen-pakke for Palestina

Situasjonen i Gaza er en av vår tids største humanitære katastrofer. Etter flere år med krig, blokade og omfattende ødeleggelser er store deler av området lagt i ruiner. Titusenvis av mennesker er drept, flertallet kvinner og barn, og millioner mangler tilgang til grunnleggende behov som bolig, mat, vann og helsehjelp. FN beskriver situasjonen som uten sidestykke. Det internasjonale samfunnet har altfor lenge stått på sidelinjen. Nå må handling følge ord.

Norge skal ta en lederrolle i gjenoppbyggingen av Gaza. Da Stortinget vedtok Nansen-pakken for Ukraina, viste Norge at vi kan gå foran når et land rammes av krig og ødeleggelse. På samme måte må Norge nå ta initiativ til en Nansen-pakke for Palestina. En pakke som utgjør et tydelig solidarisk og langsiktig løft for gjenoppbygging, rettferdighet og varig fred. Å sikre palestinerne retten til et verdig liv må være et sentralt mål for norsk bistands- og utenrikspolitikk.

Agder Arbeiderparti vil:

- Etablere en Nansen-pakke for Palestina, med økt humanitær bistand.
- At Norge må ta en aktiv rolle internasjonalt i gjenoppbyggingen av Gaza.
- At bistand må gå direkte til sivile og gjenoppbygging av essensiell infrastruktur må skje under Palestinsk kontroll.
- At arbeidet med gjenoppbygging må kombineres med politisk press for en rettferdig fred, slutt på okkupasjonen og en tostatsløsning.

Norge må ta steget videre

Hamas sitt terrorangrep 7.oktober, og Israels påfølgende toårige bombardement av sivile på Gazastripen fordømmes på det sterkeste. Selv om det ikke lenger holdes gisler, sitter sårene, tapene og traumene dypt på begge sider, og den midlertidige våpenhvilen gir ingen reelle fremtidsutsikter for palestinerne på Gazastripen. Humanitær krise, blokade og omfattende ødeleggelser krever umiddelbar, uhindret hjelp og ansvarliggjøring for folkerettsbrudd. Agder Arbeiderparti krever opphevelse av blokaden, økt støtte til humanitær hjelp og UNRWA, og at Norge arbeider internasjonalt for en varig tostatsløsning og uavhengig gransking av overgrep.

Når det gjelder boikott, stiller Agder Arbeiderparti seg på linje med LO-kongressen, og krever at Norge må iverksette en koordinert, målrettet og rettssikker politikk: økonomisk boikott som stanser import og offentlige kontrakter fra okkuperte områder; akademisk boikott som suspenderer formelle samarbeid og forskningsmidler med institusjoner som direkte støtter okkupasjonsstrukturer; og kulturell boikott som avlyser statlige kulturutvekslinger og offentlige støtteordninger inntil en reell fredsavtale foreligger. Tiltakene må utformes slik at humanitær handel og sivile kontakter ikke hindres, og de må være tidsbestemt og betinget av konkrete fremskritt mot en tostatsløsning med et fritt,

sammenhengende og selvstendig Palestina. Norge må også arbeide for internasjonal koordinering, juridisk vurdering og klare kriterier for når boikotten kan oppheves.

Agder Arbeiderparti vil:

- At Norge skal gjennomføre økonomisk, akademisk og kulturell boikott av Israel inntil en reell fredsavtale legger til grunn en tostatsløsning med et fritt, sammenhengende og selvstendig Palestina forekommer.

La elever ta med skole-PC hjem

Tilgang til digitale verktøy er en forutsetning for å lykkes i dagens skole. Når elever ikke kan ta med skole-PC hjem, rammer det sosialt skjevt og gjør det vanskeligere å gjøre lekser og innleveringer som krever digitalt utstyr. For elever uten egen PC betyr et forbud i praksis at de mister muligheten til å gjøre skolearbeid hjemme.

For elever med dysleksi og andre lærevansker er digitale hjelpemidler helt avgjørende og en nødvendig tilrettelegging i skolehverdagen. Når disse verktøyene kun finnes på skole-PC kan et forbud oppleves diskriminerende, og svekke muligheten til å mestre skolen.

Et forbud beskytter heller ikke mot skadelig innhold, siden barn og unge i stor grad vil ha tilgang til mobiltelefoner og andre private enheter uansett. Å gjøre pornofilter til et kriterium for om elever får ta med PC hjem er både urealistisk og urettferdig.

Det er et kommunalt ansvar å trygge skolens enheter, og må gjøres uavhengig av om PC-ene tas med hjem. Skolen skal utjevne forskjeller – ikke skape nye. Derfor må alle elever ha tilgang til nødvendige digitale verktøy, både på skolen og hjemme.

Agder Arbeiderparti vil:

- At elever i hovedsak ikke skal ha med skole-PC/nettbrett hjem før de går på ungdomsskolen.
- At barneskoleelever i hovedsak ikke får lekser som krever skole-PC/nettbrett hjemme.
- At kommunene sikrer digitale enheter med gode filtre og tekniske løsninger, uavhengig av bruk hjemme eller på skolen.
- At tiltak mot skadelig innhold skal handle om sikring og digital kompetanse, ikke begrensning av elevers tilgang til digitale verktøy.

Mer rettferdige ordninger for studenter med tilleggsstipend

Tilleggsstipend for studenter med helseutfordringer er en viktig del av stipendordningen for at å gi flere muligheten til å ta utdanning.

Studenter som mottar tilleggsstipend på grunn av helseutfordringer eller funksjonsnedsettelse har likevel svært begrensede muligheter til å ha inntekt ved siden av studiene. For mange er arbeid i semesterfrie perioder, slik som sommerjobb i sommerferien, derfor avgjørende for økonomisk forutsigbarhet. Dagens regelverk er lite fleksibelt og slår særlig urimelig ut i overgangene mellom semestre.

I dag er det en fast dato for når inntekt regnes med i beregningen av tilleggsstipend på høstsemesteret, mens våren gir mulighet til å jobbe frem til semesterlutt. Tilsvarende kan studenter få økonomiske konsekvenser dersom de jobber mellom høst- og vårsemesteret. Regelverket tar ikke i stor nok grad høyde for faktiske arbeidssituasjoner, og dette skaper uforholdsmessig utslag ved små inntektsoverskridelser.

Samtidig har det ordinære stipendet blitt justert i takt med prisveksten, mens tilleggsstipendet ikke har fulgt samme utvikling. Dette svekker den økonomiske tryggheten for studenter med økte levekostnader knyttet til helseutfordringer eller funksjonsnedsettelse.

Agder Arbeiderparti vil:

- Tillate inntekt i perioden mellom semesterlutt og semesterstart – fra siste eksamen til første forelesning – uten tap av tilleggsstipend.
- Indeksregulere og øke tilleggsstipendet i takt med prisveksten, på linje med det ordinære stipendet.

Styrket og forutsigbar finansiering av NOK-sentrene

Agder Arbeiderparti mener at et trygt og rettferdig samfunn forutsetter en sterk, offentlig velferdsstat som tar ansvar for mennesker i sårbare livssituasjoner. NOK-sentrene utfører et avgjørende arbeid ved å tilby gratis, lavterskel veiledning og støtte til mennesker som har vært utsatt for seksuelle overgrep, uavhengig av alder, kjønn og bosted. Dette er et tilbud som bidrar til bedre helse, økt livskvalitet og sosial trygghet, og som forebygger utenforskap og langvarige samfunnskostnader.

Dagens finansieringsordning gir ikke NOK-sentrene tilstrekkelig forutsigbarhet. Manglende stabilitet i tilskudd gjør det vanskelig å sikre kontinuitet i tilbudet, bygge fagmiljøer og planlegge langsiktig. Dette svekker et viktig velferdstilbud og kan føre til ulikhet i tjenestetilbudet mellom ulike deler av landet.

Agder Arbeiderparti vil derfor arbeide for en finansieringsmodell som sikrer stabile rammer og likeverdige tjenester over hele landet.

Agder Arbeiderparti vil:

- Agder Arbeiderparti ber regjeringen etablere et fast, årlig statlig grunntilskudd til NOK-sentrene, på nivå med statlig tilskudd i 2025, med årlig justering i tråd med lønns- og prisvekst.
- Det statlige grunntilskuddet skal gi grunnlag for forutsigbar og langsiktig drift, og sikre at NOK-sentrene kan opprettholde og videreutvikle sine tjenester som en del av det samlede offentlige hjelpetilbudet.
- Kommunale og fylkeskommunale tilskudd skal komme i tillegg til statlig finansiering, og bidra til lokal forankring uten å redusere statens ansvar.

Bygg flere anlegg, og få flere med på laget

Noe av det vakreste med Norge er den sterke frivillighetskulturen over hele landet. Norske kultur- og idrettstilbud bæres på skuldrene av tusener av frivillige ildsjeler i hele landet. Ildsjeler i alle aldre bruker av egen fritid for å skape fellesskapsarenaer der unge møtes på tvers av bakgrunn, på samme lag. Den organiserte idretten skaper møteplasser, utvikling og god folkehelse. For mange unge er fotballen eller turnklubben der de for første gang opplever mestring og tilhørighet. En sterk frivillighet er nøkkelen til å bygge gode lokalsamfunn i hele Norge. Det er en rolle hverken markedet eller det offentlige kan fylle. Idretten er en av de viktigste arenaene for forebygging av utenforskap. Da må staten bidra til å bygge ned barrierer for deltakelse. Det offentliges viktigste oppgave er å sikre idretten gode rammer. Spillemidlene som fordeles fra overskuddet til Norsk Tipping er bærebjelken for finansiering av idretten. Denne ordningen er et stort gode for norsk frivillighet. Samtidig står idretten overfor flere utfordringer. Stadig flere familier har ikke råd til å betale for at barna kan delta. Sponsorinntektene i idretten har gått ned de siste årene, og idretten melder fra om mangel på frivillige.

I 2024 rapporterte i tillegg 500 idrettslag at anleggskapasitet var en årsak til at de måtte avvise noen som ønsket å delta. Agder Arbeiderparti mener derfor at det bør bevilges en milliard til anlegg over statsbudsjettet, i tillegg til spillemidlene, inntil kapasiteten er god nok.

Agder Arbeiderparti vil:

- Sikre at alle barn og unge i Agder har tilgang til gratis kultur- eller idrettstilbud.
- Bevare Norsk Tippings enerett og videreføre spillemiddelordningen.
- Bevilge en milliard over statsbudsjettet til bygging, vedlikehold og gjenbruk av idrettsanlegg i Agder for å sikre nok kapasitet.

- Lovfeste full momskompensasjon for varer, tjenester og bygging av anlegg for frivilligheten i Agder.
- Øke bevilgningene til ordningen «Ekstrainnsats for økt deltakelse i idretten».
- Sikre frivilligheten gratis tilgang til offentlige bygg i hele Agder.
- Sørge for at alle 25 kommuner i Agder har utstyrslager for gratis utlån av sportsutstyr.

Fagarbeiderkrisa

Norge står midt i en fagarbeiderkrise. Ifølge LO mangler landet nesten 75 000 fagarbeidere, og behovet kommer til å øke i årene framover. Samtidig faller mange elever fra på yrkesfag, og tusenvis av kvalifiserte ungdommer står hvert år uten lære plass. Dette er ødeleggende for både de unge som vil inn i arbeidslivet, og for samfunnets behov for fagkompetanse. En sterk fagarbeiderpolitikk er helt avgjørende for å sikre velferdsstaten, bygge landet og skape nye grønne arbeidsplasser. Norge trenger flere fagarbeidere, og da må vi satse på de unge som velger yrkesfag med det utstyret, de støtteordningene og den tryggheten de har krav på.

Yrkesfagelever rapporterer om utdatert utstyr, lite praktisk undervisning og store egne kostnader til verneutstyr, arbeidsklær og verktøy. Mange opplever at yrkesfag har lavere status enn de teoretiske løpene, og at skolen ikke er praktisk nok eller tett nok knyttet til arbeidslivet. Det er uakseptabelt i en tid der samfunnet trenger flere fagarbeidere enn noen gang.

For å snu utviklingen trenger vi en storstilt satsing på yrkesfag og på tryggere og mer forutsigbare rammer for lærlinger. Det må bli enklere å fullføre et yrkesfaglig løp, lettere å få lære plass og tryggere å være lærling. Skolen kan ikke holde fram som et studiespesialiserende light. Påbygg skal ikke være normalen for yrkesfagelever. For få flere fagarbeidere må det være mer attraktivt å fullføre en yrkesfaglig utdanning. Samtidig må den være en praktisk, relevant og moderne inngang til arbeidslivet.

Vi vil derfor bygge et yrkesfagsløft som starter tidlig, gir bedre opplæring, sikrer nok lære plasser og gjør lærlingtida trygg og forutsigbar for alle.

Agder Arbeiderparti vil:

- Gjennomføre piloter som sikrer mer praktisk, variert og arbeidslivsrelevant undervisning på yrkesfag i Agder.
- Sikre at utstyrsparke i videregående skole i Agder er oppdatert gjennom styrket budsjett og samarbeid med privat næringsliv og det offentlige.
- Gjøre fagskoletilbudet i Agder og annen høyere yrkesfaglig utdanning kjent.
- Utvide ordningen med Y-veien for flere yrkesfaglige linjer i Agder.

- Legge til rette for sosiale arenaer der lærlinger kan møtes på tvers av lærebedrifter i regi av opplæringskontorene.
- Utrede tiltak for å få flere yrkesfagelever til å gå ut i lære, fremfor å søke påbygg.
- Fagskoleloven må styrkes slik at studenter får hjelp til sine utfordringer, like rettigheter som for yrkesfagelever og lærlinger i arbeidsmiljøloven og i opplæringsloven.
- Lovfeste retten til læreplass for alle kvalifiserte elever etter VG2.

Fra prosjekt til praksis – for flere unge i arbeid

Regjeringen la like før jul frem sin plan for Norge. Et av hovedmålene er at 30 000 flere unge under 30 år skal komme i arbeid eller utdanning innen 2030. Dette er et ambisiøst og nødvendig mål – og særlig viktig for Agder.

I kommuner over hele Agder gjøres det allerede et solid arbeid for å få flere inn i arbeidslivet. Mange av tiltakene har gitt gode resultater, men altfor mye er fortsatt organisert som midlertidige prosjekter. For Agder Arbeiderparti er det helt avgjørende at vi nå tar neste steg: å sikre at det som fungerer ikke forblir prosjekt, men blir en del av den faste måten vi jobber på.

Vi trenger en tydelig og langsiktig politisk forankring som sørger for at arbeidet med utenforskap, inkludering og kvalifisering går over fra «prosjektlogikk» til trygg, varig drift. Det er slik vi gir arbeidsgivere og folk som vil inn i arbeidslivet forutsigbarhet, og det er slik vi sikrer at kommunene faktisk får muligheten til å følge opp de som står utenfor. Skal vi lykkes med regjeringens mål – og med å styrke arbeidslivet og fellesskapet i Agder – må vi sørge for stabile strukturer, ikke midlertidige løsninger.

Agder Arbeiderparti vil:

- Styrke arbeidet for å få flere unge ut i arbeid, utdanning eller aktivitet.
- Unge under 30 år skal få oppfølging fra NAV fra første dag de melder seg ledig.

Et bedre samarbeid for investeringer i vann- og avløp

Kommunene har en krevende økonomi og mange kommuner har store investeringsbehov på infrastruktur, særlig innenfor vann- og avløpssektoren.

Samtidig er det økte statlige krav til renseanlegg, beredskap og ledningsnett. For mange kommuner – særlig små og mellomstore – er dette svært krevende. Kommunene mangler økonomisk handlingsrom til de enorme investeringene som kreves, det er mangel på kompetanse og det kan være utfordrende organisatorisk å gjennomføre prosjekter på tvers

av kommuner. Konsekvensen blir at innbyggerne må bære de økende kostnadene gjennom gebyrer, og usikkerheten rundt finansiering av nødvendige investeringer er betydelig. Agder Arbeiderparti mener at det ikke bidrar til at folk får bedre råd.

Kommunekommisjonen i NOU 2026:1 peker på at statens styring av kommunene i dag er for detaljert og bidrar til økte kostnader, mer byråkrati og mindre lokal fleksibilitet. Dette svekker kommunenes evne til å møte demografiske utfordringer, arbeidskraftmangel og økte oppgaver. I sum er det behov for å styrke kommunesektorens handlingsrom og etablere bedre samordning mellom statlig og kommunalt nivå.

Agder Arbeiderparti mener også at det må etableres et bedre samarbeid internt i Arbeiderpartiet mellom partiet nasjonalt og kommunepartiene, slik at politikktutviklingen nasjonalt treffer de lokale behovene, også i Agder.

Agder Arbeiderparti vil:

- Utarbeide en nasjonal tolkning av krav i vanndirektivet for å redusere praksisforskjeller mellom kommunene, herunder i saker om pålegg til tilknytning.
- Definere vann- og avløpsinfrastruktur som en del av nasjonal beredskap og folkehelse, slik at staten tar et større ansvar for koordinering og gjennomføring.
- Utrede alternativer for lavrentelån som gir adgang til øremerkede lån til investeringer i kommunale vann- og avløpsanlegg og sanering. Det kan vurderes som en del av Kommunalbankens mandat.
- Innlemme øremerkede tilskudd til vann og avløp i rammetilskuddet til kommunene for å gi bedre handlingsrom.
- Etablere en modell for kommunenes tilsyn med private avløpsanlegg, slik at ansvar og kvalitetssikring ikke overlates til kommuner uten kapasitet.

En nasjonal kompensasjonsordning for togpassasjerer

Det har de siste årene vært mange utfordringer knyttet til tilbudet på Sørlandsbanen. Etter høreregjeringens privatisering av norsk jernbane, har et brukbart togtilbud blitt en hverdagsutfordring for pendlere og reisende med svært lite forutsigbarhet. Forsinkelser og kanselleringer er så hyppige at flere reisende har valgt toget bort til fordel for bil eller buss. Men for alle er ikke det en mulighet.

Tog er en trygg og miljøvennlig reisemåte, og det er derfor viktig at tilbudet fungerer slik det skal. Den helhetlige gjennomgangen av drift og organisering av jernbanen som regjeringen nå gjør, må sikre at passasjerene står i sentrum. Og for å gjenopprette tilliten blant de reisende er det nødvendig med tydelige forbedringer, særlig når det gjelder punktlighet. Vårt mål er klart, vi skal ha et stabilt togtilbud med god regularitet og punktlighet.

Agder Arbeiderparti mener at en ordning for refusjon ved forsinkelser kan være et viktig tiltak i påvente av nye togsett og store investeringer på Sørlandsbanen som Arbeiderparti-regjeringen prioriterer.

For mange vil det oppleves rimelig at passasjerer får refusjon dersom toget er forsinket. Slike ordninger finnes i flere andre land hvor refusjon kan kreves etter f.eks. 15 minutter forsinkelser. Agder Arbeiderparti mener at en slik ordning kan bidra til at tilliten på nytt kan gjenreises i påvente av regjeringens opprustning av jernbanen – også på Sørlandsbanen.

Agder Arbeiderparti vil:

- Utrede en nasjonal kompensasjons- og/eller refusjonsordning for passasjerer når toget er forsinket.

En sosialdemokratisk boligpolitikk

De siste årene har boligkrisen blitt mer akutt. Antallet hjemløse i Norge har økt fra rundt 3200 i 2021 til om lag 4700 i 2025. I 2024 bodde 645 barnefamilier i midlertidige botilbud – nesten tre ganger så mange som i 2020. Samtidig opplever mange med lave og vanlige inntekter at de ikke har råd til et trygt og stabilt sted å bo.

Leieprisene har økt langt mer enn den generelle prisveksten, særlig i byene. Høy konkurranse om få boliger, lav boligbygging og et skjevt maktforhold mellom utleier og leietaker gjør situasjonen utrygg for mange. De største prisøkningene skjer ofte når tidsbestemte kontrakter går ut, og leietakere risikerer å måtte flytte uten reell mulighet til å finne et rimelig alternativ.

Dagens bostøtteordning strekker ikke til. Stadig færre får dekket en tilstrekkelig del av husleien. Mange faller dermed mellom det kommunale og det private boligmarkedet, med vanskeligheter til å komme seg inn i noen av dem.

Samtidig er det stadig vanskeligere å komme seg fra å leie til å eie. LOs fagarbeiderindeks for 2025 viser at en enslig helsefagarbeider kun har råd til 6 % av boligene som selges i Norge. Uten egenkapital og med høye leieutgifter blir det umulig å spare til egen bolig. Skal vi sikre arbeidskraft, sosial mobilitet og videreføre eierlinjen i boligpolitikken, må unge og barnefamilier få en reell mulighet til å eie sitt eget hjem.

Agder Arbeiderparti vil at alle skal ha et trygt hjem, uavhengig av livssituasjon, inntekt eller foreldrenes økonomi. Det krever både et mer rettferdig og regulert leiemarked, en sterkere bostøtte, flere kommunale boliger og virkemidler som hjelper folk fra leie til eie.

Forbedringer på leiemarkedet

Agder Arbeiderparti vil:

- Styrke husleieloven som en forbrukerlov med styrket oppsigelsesvern og bedre beskyttelse mot urimelige og ulovlige leieøkninger.
- Sikre at husleie kun kan justeres i tråd med konsumprisindeksen så lenge leietaker bor i samme boenhet.
- Gi leietakere rett til forlengelse av leiekontrakt dersom utleier fortsatt skal leie ut boligen.
- Opprette et registerkrav for private utleiere for å sikre kontroll og ryddige forhold i leiemarkedet.

Forbedringer på boligmarkedet

Agder Arbeiderparti vil:

- Legge til rette for at flere som leier kommunalt på sikt kan eie egen bolig gjennom «leie-til-eie»-ordninger.
- Styrke Husbankens rammer, og utvikle retningslinjer tilsvarende for å sikre bedre sosial boligbygging i Agder.
- Utrede boplikt i områder med press på boligmarkedet
- Prioritere startlån med gode rammevilkår til unge og barnefamilier, og styrke Husbanken som et boligpolitisk virkemiddel.

Bolig til alle

Agder Arbeiderparti vil:

- Øke den statlige bostøtteordningen og justere den i tråd med boligprisutviklingen.
- Øke statlige tilskudd til bygging og rehabilitering av kommunale boliger, og sikre trygghet og forutsigbarhet for beboere i disse.
- Bygge flere kommunale boliger, inkludert boliger for mennesker med rus- og psykiske helseutfordringer, samt sikre flere nødboliger.
- Kommunen skal være en forutsigbar utleier som sikrer trygghet for leietakerne sine.

Like muligheter uavhengig av når du er født på året

Oppveksten kan være krevende, og opplevelsen av utenforskap eller færre muligheter kan få store konsekvenser. Årsakene er mange, men en faktor vi ofte overser, er når på året man er født. Barn som er yngst i årskullet, kan i noen tilfeller ha andre forutsetninger i

oppveksten, noe som kan prege deres erfaringer og valg tidlig i livet. Dette gir skjevheter i muligheter og valg tidlig i livet.

Samtidig er dette et område som i for liten grad har fått oppmerksomhet. Det er behov for økt kunnskap og bevissthet om hvilke konsekvenser dette har for barn og unge, og hvordan ulikhetene kan motvirkes. Mer forskning og større oppmerksomhet vil gi et bedre grunnlag for å utvikle treffsikre tiltak.

Selv om forskjellene i stor grad jevnes ut i voksen alder, kan veien dit være mer krevende for de yngste. Opplevelsen av å ikke mestre eller bli stående utenfor – enten det gjelder skole, fritid eller aldersbestemte aktiviteter som sosiale medier, festivaler, pubbesøk eller førerkort – kan sette varige spor. Det er urimelig at noen skal starte med et slikt etterslep. Arbeiderpartiet mener at alle skal ha like muligheter, uavhengig av bakgrunn – og når på året de er født.

Barn og ungdom i samme årskull møter de samme kravene gjennom oppveksten. Derfor bør de også ha like rettigheter og muligheter. Fødselsdato skal ikke være et privilegium.

Agder Arbeiderparti vil:

- Øke fokuset, forskningen og bevisstheten rundt ulempene ved å være født sent på året for å finne gode tiltak som kan utjevne forskjellene.
- Vurdere tiltak som kan skape mer inkluderende, like og samlede kull.

Enklere og bedre kollektivtrafikk for alle

For at folk i hele landet skal komme seg enkelt og miljøvennlig rundt, må vi satse mer på kollektivtrafikk. Et godt tilbud gjør hverdagen lettere for folk flest, kutter utslipp og gir flere muligheten til å velge et smart og grønt alternativ til bilen.

Kollektivtrafikk er også et viktig velferdstilbud. Når buss, tog og bane er tilgjengelig, pålitelig og trygt, blir det enklere å få hverdagen til å gå opp, enten du skal på jobb, studier eller hente i barnehagen. Derfor trenger vi løsninger som gjør at flere kan bruke kollektivtransport og at det er like gode muligheter over hele landet.

Staten må ta en større del av regningen for å sikre og bygge ut gode kollektivtilbud, også utenfor de største byene. Det gir fylkene mer handlingsrom og sørger for at folk har et reelt alternativ til bilen, uansett hvor de bor.

Samtidig må avgangene være hyppige og prisene være lave nok og til at tilbudet faktisk oppleves som et godt valg. Når kollektivtransporten går når folk trenger den og er rimelig, blir det lettere å velge miljøvennlig og enklere å få hverdagen til å henge sammen. Slik bygger vi et grønnere, mer rettferdig og mer tilgjengelig Norge for alle.

Agder Arbeiderparti vil:

- Jobbe for at staten skal ta en større del av regningen for å opprettholde og utvikle nye gode tilbud på kollektivtrafikk i hele landet,
- Sikre tilgjengelige avganger og lave priser for kollektivtransporten slik at det blir et attraktivt alternativ.

Kommunale pantebokser

I dag ser vi et stort og unødvendig problem med at svært mange pantbare flasker og bokser havner i søppeldunken i stedet for å bli resirkulert. Hvert år blir rundt 340 000 panteflasker kastet, noe som tilsvarer en verdi på over 250 millioner kroner. Dette er penger og ressurser som kunne blitt brukt bedre, samtidig som det bidrar til økt avfall og mindre bærekraftig ressursbruk. Dette skjer til tross for at Norge regnes som et av verdens beste land når det gjelder pantesystem og resirkulering.

Mye av grunnen til at pant havner i søpla er at det ikke alltid er lett eller praktisk å pante, særlig i offentlige rom. Når folk er på farten, mangler det ofte gode løsninger for å legge fra seg pant på en enkel og ryddig måte. Resultatet blir at flasker og bokser kastes, selv om mange egentlig vet bedre.

Ved å innføre kommunale pantebokser plassert ved siden av vanlige søppeldunker, kan vi gjøre det lettere å ta riktige og miljøvennlige valg i hverdagen. Slike pantebokser gjør det mulig for andre å samle inn pant, samtidig som de bidrar til mindre forsøpling og økt gjenbruk. Dette er et enkelt, rimelig og effektivt tiltak som både gagnar miljøet og fellesskapet.

Agder Arbeiderparti vil:

- Ha kommunale pantebokser plassert ved siden av søppeldunker i offentlige rom.

En sluttvurdering som gir alle elever mulighet til å lykkes

I Arbeiderpartiet sin skole skal alle elever ha muligheten til å lykkes, enten de er praktisk eller teoretisk anlagte. Da må vi prioritere praktiske fag i fagsammensetning, vurderingsformer og i eksamensordningen. At samtlige fag man kan ta eksamen i på grunnskolen er typisk teoretiske fag, er både en forskjellsbehandling av de elevene som er best i de praktiske fagene, og prinsipielt urimelig.

Argumentene for eksamen gjør seg for det første like sterkt gjeldende for praktiske fag som teoretiske. Når man går yrkesfag må man for eksempel avlegge fagprøve, og i hverdagen som fagarbeider må du kunne levere under press hele tiden. Det er heller ikke rettferdig at lærerne i de praktiske fagene ikke får tilbakemelding på karaktersetningen sin på samme måte som lærerne i de teoretiske fagene.

Å gi elevene på grunnskolen muligheten til å ta eksamen i praktiske fag handler om å reelt ta praktiske fag og praktiske ferdigheter på alvor. Med dagens fagsammensetning og eksamensordning, får man mye mer uttelling på vitnemålet for å være god i teori, enn å ha gode praktiske ferdigheter. Sånn kan det ikke være i et skolesystem som verdsetter teoretisk og praktisk kunnskap likt.

Arbeiderpartiet ønsker å la elevene velge hvilket fag de tar i eksamen i selv på både grunnskolen og videregående. Dette vil fjerne de tilfeldighetene som preger eksamensordningen i dag, og gi flere elever mulighet til å gå ut av skolen med motivasjon og mestringfølelse. Å gi elever muligheten til å gå ut av grunnskolen med en god eksamenskarakter i et praktisk fag, vil forhåpentligvis også gi flere en oppfordring til å velge yrkesfaglig utdanning og sikre at samfunnet får flere fagarbeidere.

Agder Arbeiderparti vil:

Gjennomføre nasjonale forsøk med alternative vurderingsformer for å utforske og evaluere effektiviteten av nye vurderingsmetoder som mappevurdering.

En sosialdemokratisk politikk for å stanse tapet av natur

En ansvarlig naturpolitikk må være en av våre viktigste politiske saker både fordi naturen er grunnlaget for liv og en avgjørende faktor i kampen mot klimaendringer. Intakt natur lagrer karbon, renses luft og vann, og gir leveområder for arter som er viktige for økosystemene våre. Samtidig står vi midt i en naturkrise, der alt for mye natur er blitt bygd ned. Vi mener det er avgjørende både å bevare og restaurere naturen og sikre en bærekraftig bruk av ressursene, slik at de kan komme både dagens og fremtidige generasjoner til gode.

I desember 2022 vedtok verden en historisk naturavtale for å stanse tapet av biologisk mangfold innen 2030. Denne avtalen forplikter land til å beskytte 30 prosent av verdens land- og havområder, gjenopprette ødelagt natur og redusere miljøskadelig forurensning. Som sosialdemokrater ønsker vi å styrke Norges innsats for å oppfylle disse målene, og sikre at nasjonal politikk er i tråd med de internasjonale forpliktelsene.

Vi jobber for strenge miljøkrav, redusert nedbygging av naturområder, en sterkere satsing på vern av artsmangfoldet, og rettferdige løsninger for berørte lokalsamfunn og næringer.

Agder Arbeiderparti vil:

- At natur- og miljøhensyn skal tillegges stor vekt ved alle politiske avgjørelser,
- Verne de mest sårbare arealene slik at fremtidige generasjoner også får oppleve store sammenhengende områder med urørt natur i Norge,
- Styrke natursatsordningen som gir ekstra midler til kommuner som satser på å ivareta naturmangfold,

Gi ungdom gratis tilgang til redaktørstyrte medier

Feilinformasjon og usann informasjon er en av de største truslene mot tillit i dagens samfunn.

Unge sluses inn i et økosystem av bastante meninger og algoritmeforsterket svart-hvitt-tenkning. Det mest brukte mediet for unge under 35 år er Snapchat, og stadig flere leser nyheter utelukkende gjennom sosiale medier. Informasjonskanalene lar seg lett manipulere – og er et egnet redskap til å polarisere et samfunn. De bidrar også til å viske ut skillet mellom innhold som er sant eller ikke. Plattformene har gitt seg selv en megafon, men samtidig fritatt seg selv for ansvar.

Norges Journalistlag har foreslått å gi elever tilgang til redaktørstyret medier, noe også Utdanningsforbundet støtter opp om. Dette er et konkret tiltak som kan styrke unges medievaner, gi økt kunnskap om kildekritikk og motivere til økt demokratisk deltakelse. FVN – Ung, hvor elever i videregående skole i Kristiansand kan opprette gratis abonnement i avisen, bør være til inspirasjon.

De redaktørstyrte mediene – med viktig bidrag fra mediestøtten – bidrar til å opprettholde et mediemangfold kjennetegnet av ansvarlighet, åpenhet og redaksjonelle vurderinger i henhold til presseetiske standarder. Å gi elevene tilgang til redaktørstyrte medier vil gi mer bredde og mangfold i temaer og tekster som elevene leser. Det vil også kunne være et godt virkemiddel for å nå flere av målene i skolens læreplan.

Vi kan ikke overlate samfunns(ned)byggingen til tek-gigantene. Vi må være villige til å bruke virkemidler og penger på å sikre unges samfunnsinnsikt – og legge grunnlaget for fremtidens demokratibyggning.

Agder Arbeiderparti vil jobbe for at det igangsette pilotordning for å gi alle ungdommer på ungdomskolen og videregående skole gratis tilgang til redaktørstyrte medier.

Demokratisk kontroll over teknologiplattformer

Kommersielle teknologigiganter, slik som for eksempel Meta og Google, har i dag stor innflytelse over samfunnsdebatten og den offentlige meningsdannelsen. Gjennom algoritmer, omfattende datainnsamling og manglende innsyn påvirker disse aktørene hvilke stemmer som blir hørt, og hvilke saker som får oppmerksomhet. Dette omfatter både sosiale medier, annonseplattformer og andre digitale infrastrukturer.

Arbeiderpartiet bør gå foran i arbeidet for strengere regulering av disse aktørene for å motvirke maktkonsentrasjon, beskytte ytringsfriheten og styrke tilliten til demokratiske prosesser, og samtidig bidra til utvikling av demokratiske alternativer, forankret i Europa. Ved å ta aktive valg om egne kommunikasjonskanaler kan også Arbeiderpartiet bidra til å redusere sårbarheten og være et tydelig eksempel til etterfølgelse for andre samfunnsaktører.

Agder Arbeiderparti vil:

- Ta initiativ til strengere regulering av store kommersielle teknologiplattformer og -aktører, for å sikre demokratisk kontroll, åpenhet og vern av personopplysninger.
- At det nedsettes en sentral arbeidsgruppe som skal utrede hvordan Arbeiderpartiet kan redusere sin avhengighet av dominerende, kommersielle teknologiplattformer og vurdere alternative løsninger for kommunikasjon og organisasjonsarbeid.

En forsterket grønn innsats for industrien vår

Industrien og næringslivet på Sørlandet er verdensledende på teknologi, kompetanse og smarte løsninger. Vi produserer med lave utslipp og høy kvalitet. I prosessindustrien, leverandørindustrien og i næringslivet for øvrig skjer det innovasjon og nybrottsarbeid kontinuerlig.

Næringsgrunnlaget i Agder er en viktig del av eksportmuskelen til norsk økonomi, og industrien binder oss sammen med Europa og allierte. Vi bygger arbeidsplasser på EØS-avtalen, og gjennom hjørnesteinsbedrifter og lokalt næringsliv skaper vi verdier som deles ut i velferd.

I den sikkerhetspolitiske situasjonen vi står i med et samtidig press på grunnleggende rammevilkår her hjemme, der høye strømpriser og uforutsigbare handelsbarrierer slår kraftig inn, er det helt avgjørende at norske myndigheter fortsetter å bygge opp under industriens utvikling og grønne omstilling.

Arbeiderpartiet er tydelig på at vi ikke skal avvikle norsk olje og gass, vi skal utvikle den. På samme måte kan vi snakke om tradisjonell industri og næringsliv, vi skal gi ruste virkemiddelapparatet med muskler som bidrar til utviklingen vi trenger – en omstilling for morgendagens muligheter, trygge arbeidsplasser og et bedre klima.

Alt henger sammen med alt, og klimapolitikken skal ramme inn all politikk. Selv om det fortsatt er behov for å utjevne strømforskjellene i Norge, er det samtidig et økende behov for å styrke innsatsen for grønn omstilling i industrien. Det vil også kunne bidra til å dempe strømutgiftene.

Vi trenger en satsing som gir et reelt løft og som gjennom konkrete virkemidler bidrar til å sette fart i arbeidet. Det foreslås derfor at man prioriterer en nasjonal industri- og næringspakke for grønn omstilling, som må bygge videre på dagens industri, nye næringer som havvind og batteri, og som utvikler CO2-kompensasjonsordningen.

Formålet er å opprettholde og utvikle vår nasjonale konkurransekraft, og samtidig trygge lokale arbeidsplasser i hele Agder.

Agder Arbeiderparti vil:

- ha en nasjonal industri- og nærings-satsing for grønn omstilling som prioriterer et kraftig milliardløft gjennom det brede virkemiddelapparatet.
- styrke Enova (minimum på 2017-nivå) som katalysator for prosjekter med betydelig klima- og energieffekt – som energieffektivisering, elektrifisering, fornybarsatsing eller pilotering av ny climateknologi.
- styrke den offentlige og private forskningsinnsatsen for mer og bedre konkurransekraft for norsk industri og næringsliv.

Utdanning for likestilling

Bakgrunn: Utdanning er en grunnleggende faktor for å sikre utvikling og vekst i fattige land og et sentralt virkemiddel for å bekjempe fattigdom og ulikhet, og sikre likestilling.

Globalt er 272 millioner barn og ungdom ute av skolen, de aller fleste lever i Afrika sør for Sahara. Halvparten er jenter. Dette tallet står i fare for å øke grunnet omfattende bistandskutt de siste årene.

Å gi jenter skoleplass skaper store sosiale ringvirkninger. Jenter med utdanning får økt inntekt, bedre helse og større innflytelse over eget liv. For hvert år ekstra med skolegang øker den private inntekten med 9 prosent. Barn av mødre med utdanning har bedre helse og ernæring. Utdanning forlenger bokstavelig talt livet. En studie fra NTNU viser at 12 år med utdanning reduserer i gjennomsnitt dødsrisikoen med 24 prosent.

Utdanning har spilt en sentral rolle i norsk kvinnekamp, både som kampsak i seg selv og som tilrettelegger for kvinners deltagelse i arbeidslivet, politikken og samfunnsliv generelt. Tilgangen på gratis utdanning har vært et sentralt krav for arbeiderbevegelsen og en bærebjelke i den norske velferdsstaten som Arbeiderpartiet har vært med på å bygge. I Norge har tilgang på utdanning vært med på å sikre like muligheter, redusere forskjeller og fremme sosial utjevning.

Det samme prinsippet bør ligge til grunn i Arbeiderpartiets utviklingspolitikken. Skal jenter og kvinner få innflytelse i egne liv, delta i arbeidslivet og demokratiske prosesser, så må de kunne lese og skrive. De omfattende bistandskuttene de siste årene rammer de fattigste jentene hardest. Derfor må vi investere i jenters utdanning nå.

Agder Arbeiderparti mener det må gis økt bistand til utdanning for å styrke likestilling og kvinners rettigheter

Ny budsjettmodell for Agder fengsel

Agder har et nytt fengsel fra 2020 med flere lokasjoner spredt utover regionen. Fengselet er et viktig bidrag i å følge opp straffedømte med mål om rehabilitering og tilbakeføring til samfunnet. Det er også viktige kompetansearbeidsplasser for innbyggere og kommuner. Fengselet har et utstrakt samarbeid med videregående skole, opplæringskontorer, sykehus og kommunale helsetjenester. Det er også etablert en ny ungdomsavdeling på Evje det siste året, hvor barne- og ungdomstjenester samarbeider tett med Kriminalomsorgen.

Til tross nye bygg og gode fasiliteter sliter Agder fengsel med den økonomiske situasjonen. Det skyldes en omlegging av budsjettmodellen til Kriminalomsorgen i Sørvest, hvor Agder har kommet dårligst ut. 8 år med ABE-kutt gir i dag alvorlige konsekvenser for Agder fengsel, og en budsjettmodell som ikke sikrer likeverdig fordeling eller bærekraftig økonomi, gjør det enda mer krevende. Nå varslers fengselet lokalt at de må kutte titalls millioner kroner i egne budsjettet. Budsjetter som allerede er stramme.

Kuttene vil medføre inngrep i tilbudet til innsatte, hvor mål om lengre utetid fra cellen og tilbud som skal styrke arbeidet med tilbakeføring etter soning, slik utdanning, aktivitet og verkstedtjenester er eksempler på. Alle gode initiativ står i fare for å kutte ned driften til det som kun er sikkerhetsmessig nødvendig. Slik er ikke situasjonen på andre fengsler, fordi de sitter igjen med mer penger i budsjettfordelingsmodellen.

Det er en dypt alvorlig situasjon ved fengslet, noe også LO Agder og tillitsvalgte har påpekt. Det er helt nødvendig å gjøre om budsjettmodellen, slik at pengene fordeles bedre i Kriminalomsorgen.

Agder Arbeiderparti vil:

- Sikre Agder fengsels økonomiske situasjon for å styrke innholdet og tilbakeføringsarbeidet som skjer i fengselet.
- Endre på budsjettfordelingsmodellen i Kriminalomsorgen for å sikre en rettferdig, likeverdig og bærekraftig økonomi over hele landet.

Bevaringsprogram for våre tre historiske skværriggere

Skoleskipet Sørlandet, Christian Radich og Statsraad Lehmkuhl er alle tre nasjonalskatter i sin betydning som skværriggere med historisk tyngde for sjøfartsnasjonen Norge. Skværriggerne er aktive seilskuter og gjennomfører blant annet utdanning av nødvendig kompetanse for morgendagens sjøfolk. En kompetanse vi trenger på norske hender i den sikkerhetspolitiske situasjonen vi er i.

Skværriggerne finansieres både gjennom gaver og skolebetaling, selv om det største bidraget kommer fra offentlig støtte. Dette er fordelt mellom lokale, regionale, samt overføringer på statsbudsjettet.

Det har de siste femten årene vært en tilbakevendende utfordring at man ikke har penger til å gjennomføre resertifisering av skværriggerne, og at det for lite penger til vedlikehold. I nyere tid har det blitt etablert en finansieringsmekanisme som pålegger skværriggerne å selv sette av penger til vedlikehold og resertifisering. Det er viktig for å sikre en sunn forvaltning av offentlige midler, samtidig som det gir en mer bærekraftig økonomisk modell. Likevel er ikke overføringene store nok, uten at det går ut over driften av aktiviteten på skipene. Det foreslås derfor at det etableres et nasjonalt bevaringsprogram for de tre historiske skværriggerne i Norge. Formålet med bevaringsprogrammet er at det settes av tilstrekkelig med penger årlig for å sikre resertifiseringer og vedlikehold i tråd med internasjonale standarder og konvensjoner Norge er tilsluttet. Målet er at norsk sjøfartshistorie skal fortsette å seile med morgendagens sjøfolk om bord. Det vil gi trygghet for at viktig kompetanse er tilgjengelig i Norge.

Agder Arbeiderpartiet vil:

At det etableres et nasjonalt bevaringsprogram på statsbudsjettet for de tre historiske skværriggerne i Norge, med formål å sikre overføringer for resertifiseringer og vedlikehold.

Fylkesvei 460 «GE veien».

Lindesnes Arbeiderparti er glade for at Agder fylkeskommune har bevilget 100 millioner kroner til oppstart av arbeidet med ny FV 460 i Lindesnes. Veien er av særdeles stor

viktighet for næringslivet, spesielt for GE Healthcare, og en ferdigstillelse vil styrke beredskap og leveringssikkerheten. Dette er en av Agder aller viktigste industriveier. Lindesnes Arbeiderparti mener det er viktig at Agder fylkeskommune følger opp det arbeidet som er startet, slik at veien blir ferdigstilt så raskt som mulig, og at fylkeskommunen har tett dialog med Nye Veier mtp koordinering.

Livsløpsperspektiv i arbeidslivet

Arbeiderpartiet skal arbeide for, og støtte fagforeningenes arbeid for, et tydelig livsløpsperspektiv i arbeidslivet. Med styrket fokus på kvinnehelse.

Begrunnelse: Et arbeidsliv som tar hensyn til ulike livsfaser gir bedre helse, høyere yrkesdeltakelse og mer bærekraftige arbeidsforhold over tid. Kvinner rammes i særlig grad av helseutfordringer knyttet til graviditet, fødsel, overgangsalder og belastende yrker, noe som ofte ikke fanges godt nok opp i dagens arbeidsliv. Ved å støtte fagforeningenes arbeid og selv aktivt arbeide for et livsløpsperspektiv, bidrar Arbeiderpartiet til bedre forebygging, økt likestilling og et mer inkluderende og helsefremmende arbeidsliv.

Seniorpolitikk

Arbeiderpartiet skal arbeide for, og støtte fagforeningenes arbeid for, en mer aktiv og inkluderende seniorpolitikk i arbeidslivet

Begrunnelse: Norge står overfor mangel på arbeidskraft, samtidig som eldre arbeidstakere har bedre helse og arbeidskapasitet enn tidligere generasjoner. Mange ønsker og evner å stå lenger i jobb. For å tilrettelegge for dette trenger vi tiltak som motvirker aldersdiskriminering og en aktiv seniorpolitikk. Ved å rettighetsfeste muligheten til å fortsette i arbeid utover 72 år og forankre aktiv seniorpolitikk i IA-avtalen, styrkes et mer inkluderende arbeidsliv som tar vare på erfaring, reduserer tidlig avgang og bidrar til et bærekraftig velferdssamfunn.

Kvinner må få rett til hormoner på Blå resept

Begrunnelse:

En konsekvens av å være født hunkjønn er at en på et tidspunkt kommer i overgangsalder. Inntreffer dette før 45 år, da får man dekket Hormoner.

Men dette opphører når man passerer 45 år.

Listen over plager kvinner kan få i overgangsalderen er lang. Og for noen får det så store konsekvenser at de faller ut av arbeidslivet, helt eller delvis. Ifølge NAV sin egen statistikk fra 2024, ble halvparten av kvinnene som ble uføre, det i aldersgruppen 40-55 år.

Og fra samme etat blir det opplyst at verdien av at kvinner klarer å stå i jobb 1 år ekstra i det Norske samfunnet beløpe seg til 20 milliarder kroner.

Så ved å gi kvinner de hormonene kroppen trenger på Blå resept er ikke bare bra for kvinnen, det er levekårs utjevner, og det er også Samfunnsøkonomisk fornuftig. Om alle skal med, så må vi ha Blå resept på hormoner ved overgangsalder for kvinner.

OVERSENDES FYLKESTINGSGRUPPA FOR VIDERE OPPFØLGING

Setesdal videregående skole må rustes for fremtiden!

Vår lokale videregående skole på Hornnes har lange og gode tradisjoner helt tilbake til 1918 med opplæring og utdanning. Skolen har per 2025 tilbud om studiespesialisering, bygg og anlegg, TIF, helsefag og påbygg. På VG2 er det mulig å velge mellom helsefagarbeider, barn og ungdomsarbeider, tømrer eller transport- og logistikkfag. I tillegg kommer studietilbudene i Valle og på Hovden.

Skolen er fortsatt relativt liten og med svingende elev- og søkertall er skolen sårbar når det gjelder eventuelle strukturendringer og med tanke på å opprettholde et bredt og attraktivt studietilbud.

Analysen fra Agder Fylkeskommune tilsier at elevtallet i indre Agder vil ligge stabilt de kommende årene. Vi merker oss også at skolen selv har satt rekruttering som et satsingsområde. For å sikre videre drift og utvikling av skolen mener vi det er viktig å fremheve følgende fem punkter som avgjørende:

1. Opprettholde studietilbud på minimum dagens nivå
2. Innføre et inntakssystem som belønner elever som velger sin lokale skole
3. Fortsatt satsning på å ruste opp bygningsmassen
4. Beholde og utvikle internatet for å sikre et godt og moderne botilbud til elever som trenger det
5. Opprettholde og styrke samarbeid med næringsliv og kommune

Agder Arbeiderparti vil fortsette å jobbe for å beholde og utvikle vår lokale videregående skole. Vi stiller oss bak skolens visjon:

«Vi vil vere ei drivkraft for kunnskap, utvikling og mangfald.»

Busstilbud til Odderøya nå!

Odderøya er blitt en kulturøy. Den er full av tilbud for Kristiansands befolkning og folk over hele landet. Vi har fått institusjoner og kultursentre som Kunstsilo, Kilden, Museum og Knuden. I tillegg er det en øy full av fin natur og friluftsopplevelser.

For at alle som ønsker å utnytte noen av disse tilbudene skal få mulighet til det, stiller det også kommunen og fylkeskommunen til ansvar for å tilrettelegge. Mange har fysiske, økonomiske eller andre begrensinger, som gjør det vanskelig å utnytte tilbudene. En stor utfordring er fremkommelighet. Mange har hverken tilgang til bil eller form til å komme seg dit uten et fungerende busstilbud.

Det er samtidig flere og flere som både jobber og bor på Odderøya. For å redusere trafikken, miljøutslipp og areal til parkering er det smart å opprette en rute med buss ut til øya. Det vil gjøre reisen mer miljøvennlig, effektiv og inkluderende.

Alle skal kunne utnytte seg av kunst, kultur og natur. Det skal vi aldri undervurdere viktigheten av. En satsing på buss til kulturbomben Odderøya vil bidra til bedre utvikling, stimulering og popularitet for øya, som igjen bidrar til en mer robust kommune, full av kulturglade ungdommer, eldre og voksne.

Agder Arbeiderparti vil:

- Prioritere og opprette et effektivt og fungerende busstilbud til Odderøya.
- Sørge for at kunst-, kultur- og naturopplevelser på Odderøya er tilgjengelig for alle.

Bedre mobildekning i Hægebostad kommune

Forslagsstiller: Hægebostad Arbeiderparti

- Mobildekningsgraden i Hægebostad kommune utvides gjennom Fylkeskommunale og statlige prosjekter i samarbeid med kommunen.
- Hægebostad Arbeiderparti krever at Ap sin fylkestingsgruppe fremmer sak om bedre mobildekning i Hægebostad på fylkestinget.

Mobildekningen i Hægebostad kommune er ikke tilfredsstillende. Pr i dag er det altfor store områder i kommunen hvor det ikke er dekning. Dette utgjør en reell fare ved akutt behov for hjelp, samt at det gjør kommunen mindre attraktiv for både bosetting, næringsliv og friluftsliv. I dagens samfunn blir vi mer og mer avhengige av mobildekning i det daglige. Av

den grunn må Fylkeskommunen i felleskap med kommunen og staten bistå i at dekningen bedres i Hægebostad. Dette er også et viktig tiltak for å styrke allmennberedskapen i Agder, samt at det er viktig for å sikre videre jordbruk og beitedrift på heiene, da mye nytt jordbruksutstyr kobles opp over mobilnettverket via gps.

Droneprogram i ungdomsskolen

Forslag: Arendal Arbeiderparti vil at Arendal kommune iverksetter et prøveprosjekt med droneprogram for 10. klasse ved en eller flere av byens ungdomsskoler. Programmet skal gi elever praktisk og teoretisk opplæring i føring, utvikling, bygging, vedlikehold, reparasjon og praktisk bruk av droner. Tiltaket skal bidra til å styrke realfagskompetanse, teknologiforståelse og praktisk læring i skolen, samtidig som det legger til rette for økt forsvarsevne.

Begrunnelse: Droneteknologi har de siste årene blitt et sentralt verktøy innen forsvar, beredskap, industri, infrastruktur, landbruk og energi. Samtidig viser erfaringer fra blant annet Estland at tidlig og praktisk opplæring i droneteknologi kan bidra til økt teknologiforståelse, styrket rekruttering til tekniske fag og bedre forutsetninger for fremtidig arbeidsliv.

I Estland har myndighetene innført droneopplæring i videregående skole, med mål om å bygge nasjonal kompetanse innen både sivile og sikkerhetspolitiske anvendelser. Erfaringene derfra viser at elever ikke bare lærer å fly droner, men også å forstå programvare, elektronikk, mekanikk og systemtenkning – ferdigheter som er direkte overførbare til andre teknologifag.

Et slikt tilbud vil kunne være særlig relevant for elever som opplever teoretisk undervisning som lite motiverende, og som har behov for mer praktisk og anvendt læring. Droneprogrammet kan fungere som et inkluderende tiltak mot skoletretthet, samtidig som det gir elevene etterspurt kompetanse.

Arendal kommune bør som skoleeier ta initiativ til et pilotprosjekt i samarbeid med Agder fylkeskommune, med mål om en sammenhengende opplæringsløype fra ungdomsskole til videregående skole. Et tett samarbeid med Sam Eyde videregående skole vil være særlig naturlig, gitt skolens teknologiske og yrkesfaglige profil.

Videre bør lokalt og regionalt næringsliv inviteres inn i prosjektet, både for å sikre relevans og for å bygge bro mellom skole og arbeidsliv. Det bør også søkes dialog med Forsvarsdepartementet og relevante fagmiljøer for støtte, veiledning og mulig opplæring, sett i lys av det økende behovet for nasjonal dronekompetanse.

Et slikt prøveprosjekt vil kunne styrke Arendal som teknologikommune, bidra til regional næringsutvikling og gi ungdom bedre forutsetninger for fremtidens arbeidsmarked.